

ยุคของการเปลี่ยนแปลง

โดย Min Sen Concept (Social) 8 มิถุนายน 2564

ในช่วงเวลานี้ เป็นเวลาที่เรารู้สึกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมากของทั้งโลก ที่เราเรียกกันว่า disruption และก่อนหน้านี้เคยมีเหตุการณ์อะไรมาก่อนไหม ซึ่งหลายคนก็พยายามมองว่ามีการเปลี่ยนแปลงมาแล้วหลายครั้ง ซึ่งอาศัยการเปลี่ยนแปลงที่เราเรียกว่า ปฏิวัติทางอุตสาหกรรม ซึ่งมีการแบ่งออกเป็นหลายช่วง ซึ่งปัจจุบันจะถือว่าเป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 แล้ว แต่มองว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งแรกน่าจะเกิดจากการที่มนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงจากการดำรงชีวิตอยู่ที่ฟิงฟิงธรรมชาติ มาสู่การเริ่มเข้าสู่ระบบเกษตรกรรม

แต่ในทางยุโรป มีการกล่าวถึง Axial Age ซึ่งเป็นคำที่ถูกกำหนดโดย Karl Jasper นักปรัชญาชาวเยอรมัน ที่พยายามพูดถึงยุคที่มีการเปลี่ยน โดยคาดว่าประมาณ ศตวรรษที่ 8 ถึง 3 ก่อนคริสตกาล ซึ่งเป็นยุคที่เกี่ยวข้องกับการค้นพบการใช้เหล็ก ที่เราเรียกว่ายุคเหล็ก ซึ่งจะมีผลต่อการปฏิวัติทางศาสนาและวัฒนธรรม และเกี่ยวข้องกับ Axial Age ช่วงเวลานี้เป็นการเปลี่ยนแปลงความคิดที่เกิดขึ้นในเปอร์เซีย อินเดีย จีน แม้แต่ในส่วนของกรีกและโรมัน ในด้านศาสนา และแนวคิดทางปรัชญา ซึ่งเป็นแนวคิดที่คู่ขนานไปกับโครงสร้างวัฒนธรรมเดิมในส่วนของพื้นที่ที่ติดต่อกัน คือ Eurasia ซึ่งแนวคิดทั้งหมดนี้แตกต่างจากเดิมที่เป็นการอ่อนวอนต่อเทพเจ้า และสังเวทชีวิตของสัตว์ต่อเทพเจ้า เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี แต่การพัฒนาของยุคเหล็ก ทำให้เกิดผลผลิตทาง

การเกษตรที่สูงขึ้น จากการทำไร่ทำนา และเครื่องมือที่มาช่วยในการทำงานต่าง ๆ ที่มากขึ้น รวมถึงการพัฒนาอาวุธ และการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วตั้งแต่การใช้ม้า และเกวียน และยุคนี้ทำให้คนเราเพิ่มการพึ่งพาตนเองมากขึ้น และมองผลผลิตส่วนเกินที่เกิดจากการทำงานของพวกเขา มากกว่าเทพเจ้า ในประเทศจีน ช่วงประมาณ ศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตกาล มีแนวคิดมากมายเกิดขึ้น ตั้งแต่เต๋า จนมาถึงลัทธิขงจื้อ ซึ่งกลายมาเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อคนจีนทั้งในแง่วัฒนธรรมและศาสนา ของชนชาติจีนจนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งเต๋าจะเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับธรรมชาติ เป็นสัจภาวะสูงสุด มีการอธิบายคล้ายกับว่า สิ่งที่ยังเกิดมีอยู่ก่อนฟ้าดิน ดุสงบและว่างเปล่า ดำรงอยู่เอง ไม่เปลี่ยนแปลง แพร่ไปทั่วโดงไม่รู้เหน็ดเหนื่อย นับเป็นมารดาของสรรพสิ่ง ขอเรียกว่าเต๋า เมื่อต้องขานชื่อ ขอเรียกว่าสิ่งที่ยิ่งใหญ่ สิ่งที่ยิ่งใหญ่ย่อมชื่อว่างไป ว่างไปก็ชื่อว่าไกล ไกลย่อมชื่อย้อนกลับ และเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของจักรวาล

ส่วนขงจื้อ ก็จะเป็นแนวคิดที่สัมพันธ์กับการดำรงตนในสังคม ในรูปแบบของวัฒนธรรม ความประพฤติ ความจงรักภักดี และความซื่อสัตย์ โดยมี 8 หลักการพื้นฐานในการเรียนรู้ ได้แก่ การสำรวจตรวจสอบ ขยายพรมแดนความรู้ จริ่งใจ แก้ไขดัดแปลงตน บ่มความรู้ ประพฤติตามกฏบ้านเมือง ประเทศต้องได้รับการดูแล เพื่อนองความสงบสุขมาสู่โลก ซึ่งเป็นแนวทางที่แตกต่างจากการสวดอ้อนวอนต่อเทพ และมุ่งสู่การพัฒนาตนเอง เช่น คำสอนขงจื้อที่ว่า บัณฑิตผู้มีธรรม ย่อมไม่ทำลายธรรมเพราะเห็นแก่ชีวิต แต่ยอมสละชีวิตเพื่อรักษาธรรมไว้

ในอาณาจักรเปอร์เซีย ก็จะมีแนวคิดของ Zoroastrianism ซึ่งเป็นศาสนาที่สำคัญ โดยมีแนวคิดบางส่วนอาจจะมาจากกลุ่มศาสนาของยิว โดยรับความคิดของความคิดอันเกี่ยวกับสวรรค์ และความเลวอันเกี่ยวกับนรก ซึ่งเริ่มประมาณช่วงไซรัสมหาราช ประมาณ 550 ปีก่อนคริสตกาล โดยมีศาสดาคือ Zarathustra เป็นการค้นหาสัจธรรมบนโลก และการเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติ อันได้แก่โลกทั้งสองด้าน คือ กลางวันและกลางคืน ความมืดและความสว่าง ความดีและความชั่ว ไม่มีอำนาจใดเปลี่ยนความชั่วให้เป็นความชั่วได้ และการที่นิ่งบวชอวดอ้างว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติย่อมเป็นไปไม่ได้ ศาสนานี้เป็นต้นตำรับของทวินิยมของโลก และมองจุดหมายปลายทางของมนุษย์ คือ การมีชีวิตหลังความตาย เรื่องการพิพากษาจากพระเจ้า โดยผู้ทำดีจะได้ขึ้นสวรรค์ คนทำชั่วจะต้องตกนรก เป็นผู้ริเริ่มโหราศาสตร์ เวทย์มนต์ เป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของศาสนายูดาห์ และการเกิดขึ้นของคริสต์ศาสนา โดยโลกเป็นสมรภูมิแห่งสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ของฝ่ายความดีและความชั่ว มีการแบ่งเทพฝั่งดี และฝั่งมาร

ในประเทศอินเดีย มีแนวคิดที่เป็นรูปแบบโรงเรียนมากมาย โดยมีนักบวช โยคี และสัตยามากมายที่แสวงหาความรู้ หรือสัจธรรมของชีวิต โดยเฉพาะประมาณ ศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล ซึ่งจะมีผู้นำความคิดมากมาย ทั้ง สิทธารถะ หรือพระพุทธเจ้า ศาสดาแห่งศาสนาพุทธ และยังมี มหาวีระ ซึ่งเป็นศาสดาของเชน นอกจากนี้ยังมีแนวคิดอีกหลายส่วนเช่น อหิงสา ซึ่งการ

เน้นการไม่ใช้ความรุนแรง แนวคิดด้านการปฏิบัติด้วยการฝึกสมาธิ เช่น อาพาร์ดาบส ฯ

แนวคิดสำคัญของกรีก ได้แก่ Socrates, Plato, Aristotle ที่ทดสอบสิ่งต่าง ๆ ที่เรียกว่า Socratic method ซึ่งเริ่มจากการตั้งปัญหาถามคนทั่วไป และเริ่มสนทนาแบบถามตอบ เพื่อหาคำจำกัดความ กระตุ้นให้คิดอย่างมีระบบและเฉียบแหลม ก่อให้เกิดมโนภาพ และคำจำกัดความของสิ่งเหล่านั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ท่านเรียกงานของท่านว่า การผดุงครรภ์ทางปัญญา หรือ Intellectual Midwifery หรืออาจจะเรียกว่า วิชาวิธี (Dialectic) ซึ่งประกอบด้วย สงสัย (sceptical) สนทนา (conversation) หาคำจำกัดความ (definition) อุปนัย (induction) นิรนัย (deduction) และท่านยังถือว่า ความรู้ คือ คุณธรรม (knowledge of virtue) นั่นคือ คนที่รู้จักความดี ย่อมทำความดี เป็นไปไม่ได้ที่คนที่รู้ว่าความดี คือ อะไรแล้วยังฝืนทำความชั่ว ส่วนคนที่ทำความชั่วเพราะขาดความรู้ ถ้าเราแนะนำให้ถูกต้องแล้ว คนเหล่านั้นจะไม่ทำผิดอีกเลย นั่นคือ เขาเชื่อว่า ไม่มีใครทำผิดโดยจงใจ

สำหรับ Aristotole เขามีแนวคิดหลายส่วนคล้ายกับ Plato มองทุกสิ่งมีรูปสากล ซึ่งอาจเป็นคุณสมบัติหรือความสัมพันธ์กับสิ่งอื่น มีความเป็นไปได้ว่า ไม่มีความดีเฉพาะส่วนอยู่ แต่ความดียังเป็นรูปสากลแท้ งานของ Aristotle ครอบคลุมการสอบสวนทางปัญญาแทบทุกแง่มุม ทำให้ปรัชญามีความหมายอย่างกว้างขวาง อยู่รวมกับการใช้เหตุและผล ที่เขาเรียกว่าเป็นศาสตร์ (dianoia) ซึ่งหมายรวมในเชิงปฏิบัติ บทกวี หรือ

ทฤษฎี รวมถึงจริยศาสตร์ และการเมือง ศาสตร์ทฤษฎีของเขา
ครอบคลุมพีสิกส์ คณิตศาสตร์ และอภิปรัชญา

แนวคิดพุทธศาสนา เป็นแนวคิดที่เน้นการพิสูจน์ มากกว่าความ
เชื่อ ไม่หลงเชื่ออะไร หรือนับถืออะไรทิ้งมลาย เน้นถึงการเข้าใจ
ใจความทุกข์ที่เป็นเหตุปัจจัยจากการกระทำของเราเอง เข้าใจ
ทางสายกลาง คือการไม่สร้างความทุกข์ให้กับตนเอง และการ
ไม่แสวงหาความสุขจนติดอยู่กับความสุข และเป็นการเข้าใจ
ใจความจริงของธรรมชาติ หรือโลกด้วย อริยสัจ ๔ คือ ความ
ทุกข์ที่มีอยู่ โดยมีเหตุแห่งความทุกข์ และความสุข โดย
เข้าใจเหตุที่จะทำให้เกิดความสุขที่เรียกว่า มรรค
แนวคิดของศาสนาพุทธขึ้นมาสู่กับพราหมณ์ และแนวคิดของ
เล่าจื๊อ และขงจื๊อในประเทศจีน แม้แต่แนวคิดของ
Akhenaten ในอียิปต์ เป็นการนำแนวคิดของธรรมชาติ และ
เป็นจุดเริ่มต้นของแนวทางวิทยาศาสตร์ และปรัชญา มากกว่า
การมองธรรมชาติแบบการพึ่งพาและเคารพเทพเจ้าและการ
สั่งเว่ยสิ่งมีชีวิตต่อเทพเจ้า และนี่เป็นแนวทางปฏิรูปและการ
เปลี่ยนแปลงที่รุนแรงของโลก ทั้งในเชิงความเชื่อ การ
ทดสอบ การพัฒนาสังคม และวัฒนธรรม อย่างรุนแรง และ
เป็นจุดของการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ อีกมากมายที่ตามมา
นอกจากนี้แล้วยังมีนักปรัชญาจีน คือ Han Fei Tzu ที่มีชีวิตช่วง
500 ปีก่อนคริสตกาล เคยเขียนบันทึกว่าประชากรจีนมีจำนวน
ไม่มาก และคนส่วนใหญ่มีฐานะดี จึงไม่มีใครเดือดร้อน แต่
หากผู้คนคิดจะมีลูกชาย 5 คน พ่อแม่ก็ยังสามารถเลี้ยงลูก
ได้ แต่ถ้าลูกชายทุกคนมีลูก 5 คน จำนวนหลานปู่ จะมีมากถึง
25 คน ปากท้องที่อดอยากจะมากขึ้น ทุกคนจึงต้องทำงาน
หนัก เพื่อหาเลี้ยงสมาชิกทุกคน แต่ถ้าได้ผลตอบแทน
น้อย ฐานะของทุกคนจะยากจน และได้สรุปว่า คุณภาพชีวิต

ของผู้คนในชาติจะขึ้นกับประเทศมีอาหารบริโภคเพียงพอ
หรือไม่ หาได้ขึ้นกับจำนวนประชากรไม่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่
ก้าวหน้ามากจนมาถึงปัจจุบันนี้

ติดตามเรื่องราวเพิ่มเติมได้จาก www.minsenconcept.com